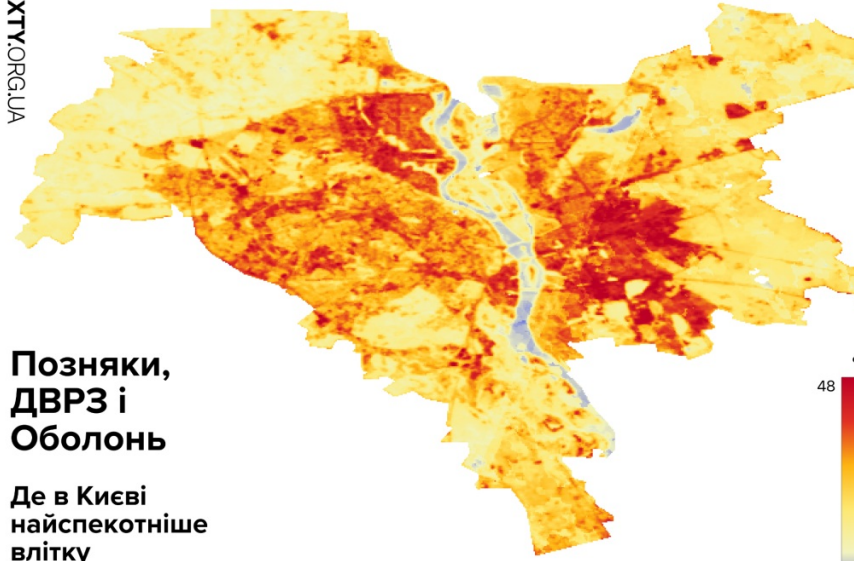

Однак, на Оболоні, попри наявність проблеми, і досі комунальні підприємства, які мали б відповідати за покращення умов продовжують "чистити" розпечений пісок від дерев та трав, згрібаючи заодно гумус та залишки родючого ґрунту. Чому це найгірше з усіх рішень - читайте далі.

ТЕХТЮРЮСА

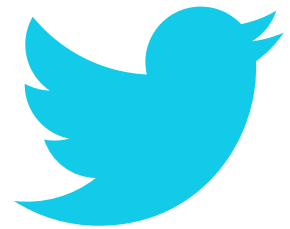
Позняки, ДВРЗ і Оболонь

Де в Києві
найспекотніше
влітку

Дані : Landsat 8 (літо 2022).

З цією проблемою вже давно працюють урбаністи, біологи та кліматологи. Рішення, які вони пропонують і які втілюють в Європі, поки в Україні на рівні комунальних та державних підходів взагалі не розглядаються. Адже в більшості ці зміни - світоглядні. Тож їх провайдери залишаються в нас у меншості, яку ще називають "**партизанське садівництво**". І поки Німеччина активно використовує досвід цих активістів та надає їм гранти, в Україні ці вперті озеленювачі часто здаються чиновникам "міськими божевільними". І втім, продовжують впроваджувати нові підходи попри відсутність дозволів.

Дієвість сучасних підходів до міського озеленення підтверджує практика. Ось ілюстрація того, як вони змінюють урбаністичне середовище у польському місті Катовіце. З 2012 по 2023 рік зміни стали відчутними. Трамваї лишилися. Дерев і трави - з'явилися.

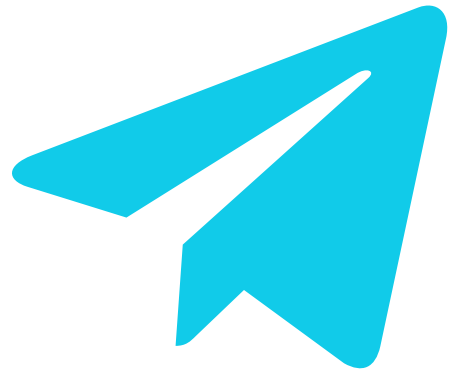
2012 (Google Street View)

2021 (Google Street View)

2023 (Miasto Katowice)

||

Ганна Довбах, яка мешкає у Литві понад 10 років пояснює, що підходи до озеленення у країні змінили ще кілька років тому. Відтепер там скошують лише метр вздовж доріжок

Литва. Набережна річки Неріс. Фото Ганна Довбах

Які три найбільшій проблеми міського ландшафту у зв'язку зі змінами клімату назвала б Дарія Озерна. На її погляд, це – скошування трави, зрубання дерев та відсутність стратегії на орієнтацію міського ландшафту відповідно до змін клімату.

Що не так зі скошуванням трави?

До речі, про лугові насадження. У Києві минулого року презентували біля однієї з новобудов саме такий газон – його не треба косити, але він радуватиме око квітами й зеленню весь сезон. “Київзеленбуд” взяв на озброєння цей досвід і засадив з десятків експериментальних ділянок луговими сумішами та рослинами. Результат? На кількох із них комунальні підрядники цього літа... скошили все різнотрав'я.

Експеримент достроково закінчився (оскільки ці рослини потребують повного циклу росту – до насіння, яке потім наступного року дасть нові насадження), гроші вкладено, результат нульовий. “Бо ж ніхто не ходитиме і не казатиме, де косити, а де ні. Це найпростіше рішення. І потім, коли з чиновника питають, він каже: “Нам треба благоустрій, ось у нас є правила благоустрою”. І ситуація з цими правилами не рухається з місця, оскільки stále уявлення про “красу” міського ландшафту підживлюється носіями саме такої “міської естетики”.

НОВИНИ ПАРТНЕРІВ

РЕКЛАМА

Експериментальна ділянка ландшафтної дизайнерки Ганни Галаган. Фото Г. Галаган

Аргументи офіційної сторони “Київзеленбуду” та про “Правила утримання зелених насаджень у містах” щодо косіння трави можете прочитати в [інтерв'ю](#). Відповідно до норм закону від 2008 року скошування трави є основним прийомом догляду за газонами. Максимальна висота не вище 5 см, звичайних – 10 см, лугових – 15-20 см. Тож висота скошування на партерних газонах становить 2-4 см, звичайних і лугових – 3-5 см.

Дарія Озерна пояснює ситуацію людським чинником: “Ці інструкції з благоустрою пишуть люди, які вже відійшли від села, але не дійшли до міста. Є таке уявлення, що все, що не умовні помідори, це бур'яни. Їх треба знищити. І трава, вона має бути скошена для корів, тобто не має бути високою. І на подвір'ї має бути асфальт, чисто і теж ніяких бур'янів, але жарко, треба в хату поставити кондиціонер, бо жодного дерева, яке б прикрило від сонця. В місті це уявлення застосовуються так само. Це газончики, пострижені мінідерева. То ми дорвалися садити сакури, бо таке гарне дерево, або якісь там декоративні вишні. Ну й що, що їм у нас погано, сухо, зате воно дороге й красиве. А чому не черешня?”, - логічно питає Дарія.

У сучасних містах, які потерпають від високих літніх температур, пояснює біологиня, сьогодні практикують на 3D-принтерах друкувати будівлі з глини, застосовуючи традиційні техніки будівництва, які були у країнах Аравії та Магрибу, бо вони тримають температуру. Те саме стосується озеленення. Серед сучасних напрямків – зелені шпалери, завиті виноградом фасади, які будуть охолоджувати, не даватимуть стінам нагріватися (кілька років тому в Києві знищили зелене панно із винограду на будівлі “Квіти України” по вул.Січових стрільців, натомість взяли моду встановлювати “зелені панно” із сухого, як пишуть відновлювального, моху). А ще – дерева, які добре ростуть, які стійкі до примх нашого клімату, а не декоративні.

Вихід є?

Громадське об'єднання “Плато” зі Львова масштабувало свою діяльність на всеукраїнський рівень. Бажання активістів “щоб у Львові реалізовувалася комплексна кліматична політика, а громади брали участь в адаптації міста до наслідків зміни клімату”, відповідає сучасним викликам із постійним підвищенням температур. Адаптація міського простору до змін клімату стає дедалі актуальнішою, тож у ГО вирішили зробити зміну клімату пріоритетом міських політик. Окрім “диких” (мавританських) газонів та “садів на даху” ще один напрям роботи – переоцінка підходів по догляді за газонами.

Анжеліка Зогуля, аналітикиня організації, в інтерв'ю виданню “**Тексти**” каже, що близько половини площ зелених насаджень у містах займають саме газони. “Газони можуть допомогти з розв'язанням багатьох питань кліматичних змін. Наприклад, ми проводили заміри з тепловізором – газон дійсно може охолодити повітря на 11°C. Надто часте скошування газону, та ще й під корінь, спричиняє послаблення кореневої системи рослини, тому газон гірше затримує воду й ґрунти, які вивітрюються, пересихають і перетворюються на потріскану кірку. Крім того, надто низько скошені рослини не встигають відновитися, а надто пошкоджені й зовсім відмирають. Також завчасно скошені рослини не встигають розквітнути, і комахи-запилувачі втрачають

харчову ланку. Так зменшується міське біорізноманіття”.

Температурні показники землі з високими травами, покосеними та без рослинності на прямому сонці, та температури різних середовищ. Фото із соцмереж

Чимало ландшафтних дизайнерів також пояснюють, що газони й догляд за ними – це не стільки про косіння, скільки про підживлення високовартісними препаратами, підсівання, полив та прибирання, яке з норм зникло, залишивши тільки косіння.

“Якщо немає газону або рослинності низького ярусу, то є асфальт або бруківка. Влітку ці матеріали дуже нагріваються, і температура цих поверхонь значно вища, ніж температура газонів або рослинності – газон може нагрітися до 30°C, а асфальт – до 50°C. Тому нагріті поверхні ще більше підвищують температуру простору навколо, що може призводити до теплового шоку в людей. Коли ж сідає сонце, поверхні продовжують віддавати тепло”, – пояснює Анжеліка Зогуля.

Пілотний проект екологічного відновлення ділянки річки Maozhou у Шеньчжені, Китай. Фото: archina.com

Дарія Озерна розповідає про Київ: “У нас немає потреби в таких зелених і доглянутих газонах, для них потрібні шалені гроші. Тобто треба бути заможними людьми, щоб собі дозволити хороші зелені газони. А якщо ми це собі не можемо дозволити, то нам треба йти якраз таким шляхом, щоб зелені зони були максимально автономними. І тоді буде прохолодніше”.

Що робити з бетонними доріжками?

На 20 градусів вище й постійна дія – так працюють асфальт, бетон та тротуарна плитка, щоправда, останні дещо менше. Біологиня Дарія Озерна радить зважати на досвід європейських країн: “треба, щоб і в нас не було великих асфальтових проміжків. Ось два приклади. Один вихід з метро “Контрактова площа” в напрямку валів. Там величезний бетонний трикутник, який проситься стати сквером, але його просто заклали плиткою і створили таку собі сковорідку. І другий приклад – це новобудова на метро “Тараса Шевченка”, де збудували величезний офісний центр, а біля них десь метрів 30 на 30 – бетонна плитка. Там немає жодної лавочки, жодної клумбочки, жодного дерева.

Великі розлогі дерева

Брита Хансен, журналістка з Данії зараз мешкає в центрі Києва, де у будинку диппредставництва забезпечені всі електрозручності, – завдяки генераторам постійно працюють ліфти та кондиціонери.

Відновлення екологічного середовища. "Сад дощу" у Сан-Матео, США.
Фото: flowstobay.org

"В Копенгагені велика рідкість побутові кондиціонери вдома", – розповідає співрозмовниця. Звісно, температурний режим Данії та України не порівняти, та й відключень електроенергії у них не буває. Але крім кліматичної різниці, журналістка пояснює це ще й наявністю великих дерев, які притіняють будівлі у найгарячіші дні. У Копенгагені, як і в більшості європейських міст, існує список зареєстрованих дерев.

Для того, аби зрубати дерево потрібен спеціальний дозвіл мерії. Брита дуже любить старе дерево, яке росте під її вікнами, але й хвилюється, чи не становить воно небезпеку. Тож вона іноді викликає спеціального майстра-садівника, який оцінює стан дерева й обрізає, якщо є потреба, слабкі гілки. "Я завжди питаю в нього документи, аби бути впевненою, що він має кваліфікацію робити це правильно", – ділиться досвідом данка.

Копенгаген, міський пейзаж. Фото visitcopenhagen.com

В Києві й досі немає реєстру дерев. У Львові, приміром, є, навіть більше – там дерева **чипують** і можна на онлайн-мапі переглянути стан кожного з них. На роботу з такими деревами потрібен спеціальний дозвіл.

Дарія Озерна пояснює, що існує поняття "екосистемні послуги". "Це скільки грошей нам економить природа, запобігаючи тим прикромом і негараздам, які були б без неї. Це і перегрівання, посухи, піщані бурі, ерозія ґрунтів, погане повітря, хвороби. Так ось, одне старе дерево надає екосистемні послуги, які вимірюються у кілька тисяч доларів на рік. Але в нас їх не сприймають як джерело цих послуг, а скоріше, як перепону на шляху для парковки або як джерело відкату". Дарія підозрює, що "робота" з такими деревами дає постійне джерело прибутку для підрядників: "По-перше, є робота комунальникам протягом зими..."

Обрізають не лише взимку. На Оболоні ламання кущів називають "формуванням", а дерева обрізають у самісіньку спеку, коли у рослин найбільше навантаження і від втручань вони можуть всохнути. Фото Я.Скуратівська

По-друге, вони цю деревину продають як дрова. Далі понівечене дерево спілюють, – це називається "видалення дерева частинами". Кожного разу – це гроші за роботу. До речі, часто сухі дерева так і стоять не спиляні".

Ще один спосіб "боротьби" зі старими деревами – посадка нових. Але тут теж існують проблеми. "Нове деревце не виживає у більшості випадків, йому спекотно, в нього немає розгалуженого коріння, зрештою такому дереву треба ще 30 років прожити до того стану, щоб надавати ці екосистемні послуги". "Кліматичні" дерева біологи не дуже люблять, оскільки вони входять до переліку агресивних рослин, інтродуцентів або "вселенців".

Але в міських умовах ясени, клени та акація (яка не акація, насправді) витримують всі навантаження урбаністичного середовища. На відміну від яблунь чи сакур, або, приміром, каштанів, які потерпають від мінуючої молі й скидають листя ще у липні-серпні. Саме тому у центрі "міста каштанів" їх немає. Прижитись вони так і не змогли, а історії з відкатами часів Януковича та рожевими каштанами, які виявились звичайними, знає, здається, вся Україна.

Хрещатика до і після заміни дерев. Фотоколаж: obozrevatel.com

Що робити?

Поки що світоглядно змін у підходах до гармонізації міського простору Києва Дарія Озерна не бачить. Натомість, вкладає власні кошти й уважно слідкує за ініціативами активістів з інших міст. “Це маленький масштаб, в межах свого кварталу, але ми вивели його на вищий рівень. Весною ми продавали насіння рослин-медоносів за донати. Я вклала свої 2000 грн. на насіння, а заробили 20 тисяч - це чистий прибуток фонду. Все це йшло на ППО. І люди, які вже заплатили за це насіння, мушили його посіяти й тепер доглядають. І в багатьох із них комунальники скошили ці газони. І в мене також. Довести, що косити під деревами не треба, я поки не можу”.

Дарія наводить позитивний приклад із чатом “Дій Київ”, які скинулися і поставили протипаркувальні ящики й висадили там рослини. Простіше, каже, комунікувати із людьми, які поряд, аніж із відповідальними за загальну ситуацію у місті.

Біологиня також розповідає про свій досвід догляду за рослинами, які висадила під будинком: “Зараз я багато консервую, мию фрукти, овочі. І я цю воду зливаю у відро, виходжу і поливаю ці рослини, бо інакше воду просто шкода виливати.

Я виглядаю трохи як дурнуватаю, але мені поки нічого не кажуть”, – усміхається Дарія й додає: “Тобто треба, щоб люди відчули, що це їхні вулиці і їхнє право відповідати за благоустрій”.

На запитання, чи не опускаються руки від постійної боротьби, каже: опускаються. “Але приходять весна, починає з’являтися тепло і знову хочеться щось робити й садити. Бо це ж наше місто”.

Тим часом Ганна Довбах із Литви надсилає красиві літні і наповнені зеленню фотографії й додає “Тут змінився озеленювач минулого року, і ми всі це помітили. Зараз сфоткаю тобі прекрасні кущі вздовж дороги, які скрізь висадили. Навіть у спальних районах – одразу відчуття лісової доріжки”.

Міський газон Вільнюса. Фото Ганна Довбах

Я розглядаю ці ілюстрації й розумію, що поки у столиці України такого не побачу. Для цього треба змінювати не озеленювача, а світогляд та підходи до озеленення і містян, й адміністрації. А це для нас ще один виклик. І він теж важливий. Доведено спекою.

PS. Нас цікавить погляд на проблему столичних (і не лише) міських служб. Плануємо оприлюднити його в наступних матеріалах на цю тему.

PPS. Якщо цікавить більше – читайте матеріал про способи екологічних підходів до життя у міському просторі від Екодія [ТУТ](#).

Читайте також:

- **ООН повідомила про рекордну спеку в Арктиці: +38°C**
- **Чим небезпечна спека та як вижити при погоді яка б'є температурні рекорди**
- **Безпечний пікнік: Як вберегтися від харчового отруєння - рекомендації МОЗ**
- **Як вплив людини спричинив глобальну спеку і що з цим робити**
- **МОЗ поки що не підтверджує інформацію про загибель людей через спеку**

[Share 2](#)

Читайте «Аргумент» в [Facebook](#) и [Twitter](#)

Если вы заметили ошибку, выделите ее мышкой и нажмите **Ctrl+Enter**.

Коментарі

ВІДЕО

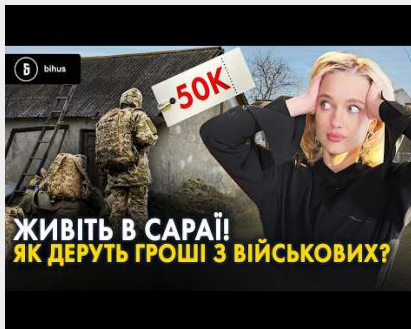
Про що не можна було жартувати в СРСР

HEAVY SHOT, VAMPIRE, NEMESIS: як «Баба Яга» б'є ок*пантів

Воюєш? Плати більше! 50к за оренду і космічні комісії: як виглядає ринок житла на фронті?

[Головна](#) [Про сайт](#) [Опитування](#)

© 2011 «АРГУМЕНТ»

Републікація матеріалів: для інтернет-видань обов'язковим є пряме гіперпосилання, для друкованих видань – за запитом через електронну пошту. **Посилання або гіперпосилання повинні бути розташовані при використанні тексту - на початку використовуваної інформації, при використанні графічної інформації - безпосередньо під об'єктом запозичення.** При републікації в електронних виданнях у кожному разі використання вставляти гіперпосилання на головну сторінку сайту [argumentua.com](#) та на сторінку розміщення відповідного матеріалу. За будь-якого використання матеріалів не допускається зміна оригінального тексту. Скорочення або перекомпонування частин матеріалу допускається, але тільки в тій мірі, якою це не призводить до спотворення його сенсу.

Редакція не несе відповідальності за достовірність рекламних оголошень, розміщених на сайті, а також за вміст веб-сайтів, на які дано гіперпосилання.

Контакт: uargumentum@gmail.com